

Bizə olan inamın itməyinə böyük faciə kimi baxıram

Haqqımda çətin adam, çətin baş redaktor imici formalaşdırıblar

SONRA DA DEYİRLƏR Kİ, AKİF AŞIRLI ÇOX ÇƏTİN ADAMDIR

Azərbaycan mətbuatında xüsusi yeri, sözünün çəkisi, dəyəri olan "Şərq" qəzetinin 25 yaşı tamam olur. Bir qəzet üçün az müddət olmasa da, insan ömrü kimi düşünsək, özünün ən məhsuldar, ən güclü, ən yaradıcı dövrünə qədəm basıb "Şərq". Yeni qarşıda onu hələ uzun və uğurlar dolu ömür gözləyir. Müsahibimiz qəzetin baş redaktoru Akif Aşırılıdır.

- Akif müəllim, öncə sizin simanızda bütün "Şərq" ailəsini təbrik edirik. Sizi bir az keçmişə apararaq, soruşmaq istəyirəm. "Şərq" qəzeti hansı tələbatdan yarandı?

- Təbrik üçün təşəkkür edirəm. Biz, 25 il öncə "7 Gün" qəzetində işləyən bir qrup gənc oradan ayrılıb, yeni bir qəzet yaratmaq niyyətinə düşdük. Mən, Natiq Zeynalov, Kəmalə Quliyeva, Yusif Nəzəri, Mahir Rüstəmov bir ideya ətrafında cəmləndik, "Şərq"i təsis elədik. İlk yaradıcı heyət məhz bu şəxslərdən ibarət oldu. Təşəbbüsü mən irəli sürmüşdüm deyə, mənə özlərinə ağsaqqal seçdilər. Biz mediada görmək istədiklərimizi kənar müdaxilələr olmadan həyata keçirmək istəyirdik.

- Qəzetə niyə məhz "Şərq" adını verdiniz?

- O zaman qərbə böyük axın, meyil var idi. Düşündük ki, biz qərblə paralel olaraq, şərq düşüncələrini də yaşadaq. Qərb varsa, niyə Şərq olmasın, dedik, adımızı "Şərq" qoyduq.

- "Şərq"i yaradarkən düşüncələrinizi, ideyalarınızı həyata keçirə bildinizmi?

- 90-cı illərin ortalarında hər partiyanın öz media orqanı var idi. İqtidarla müxalifət bir-birinə qarşı cəbhə açmış, "söz güləsi" atırdı. Mediamız döyüş səhnəsini xətrliyədi. Ancaq biz mətbuatın gözəl xüsusiyyətlərini və vacib prinsiplərini əsas götürərək, hər cəbhədən, hər düşərgədən kənar, cəmiyyətə faydalı bir media orqanı yaratmaq istəyirdik. İstəyirdik ki, fərqli baxış bucağımız olsun. Biz cəmiyyətə öz düşüncəmizdən baxmaq istədik. Həmin dövrlər ciddi senzura vardı. Biz 2 il ciddi senzura şəraitində çalışmışıq. Çətin idi və eyni zamanda, çox maraqlıydı. Bəzən mən bu senzuraları üçün də darıxıram.

- Bəlkə də siz əslində mübarizə ruhu üçün darıxırsınız?

- Bəli, o zaman redaksiyalarda iş şəraiti, ab-hava fərqliydi. Qəzet işlət-

məyin də bir ayrı dadı, ləzzəti vardı. Mübarizə bu gün də var, sabah da. Bu gün yeni nəsil jurnalistikaya yeni tələblərlə gəlir. Görürük biz sovet uşaqları olaraq, kapitalist uşaqları düşüncəsinə keçid eləməmişdik. Bizi pul yox, ideyalarımızın gerçəkləşməsi maraqlandırır. Maddiyatı arxa plana keçirmişdik, medianın inkişafı, müstəqilliyimiz üçün maddiyatı gözə almadan çalışırıq. İndiki gənclər bir xəbər yazmağı öyrənən kimi maaş, qonorar soruşur.

- O zaman maddiyat düşünməsəniz belə, qəzətdən gələn gəlir yetərli səviyyədəydimi?

- Bəli. Biz bir dəstə gənc idik, müəyyən iddialarımız var idi və o iddiaları reallaşdırmağa fokuslanmışdıq. Hətta yeni başlayarkən, mən özüm dərc edilən qəzetlərimizin yayımı ilə məşğul olmuşam. Elə bir temple bazara daxil olmuşduq ki, oxucumuz çox idi və müəyyən yayım şirkətlərinin də marağ dairəsinə düşə bilmişdik.

- Əslində dövrün də qəzetlərə tələbləri var idi. Azərbaycanda mühüm hadisələr baş verirdi və TV yetərli informasiya mənbəyi deyildi.

- Bəli, alternativ informasiya mənbələri, internet yox idi. Müxtəlif agentliklərin informasiyalarını kağız üzərində əldə edirdik. O zamanları yeni yaranmış APA-nın ilk xəbərlərini biz vermişik. Dəstək olurduq. Heç kəs agentliklərə dərin marağ göstərmirdi.

- Bəs bu gün agentliklər artıq axsamaqda olan qəzetlərə eyni dəstəyi verir?

- Qəzetlər zamanında agentliklərə o imkanı verdi. Agentliklər indi daha çox öz xəbərlərinin tirajlanması, oxunması üçün çalışır.

- "Şərq" xüsusu çəkisi, yüzlərlə qəzet arasında öz adı, yeri olan qəzətdir. Bugünkü marafonda bu nüfuzu, adı qoruyub saxlamaq asandırımı?

- Çox çətinidir. Bunun maddi tərəflərini qoyuram kənara. Mənim haqqımda çətin adam, çətin baş redaktor imici formalaşdırıblar. Elə yazılar gəlir ki, məcbursan verməyəsən, çünki boş yazıdır. O yazı balaca olsa belə, bu qəzetin sanbalına xələl gətirər.

- Belə çıxır ki, oxucunu itirməyəsəniz deyə, dostları itirirsiniz və ya başqa sözlə desəm, düşmənlə qazanırsınız?

- Bir də görürsən xahiş-minnət edir ki, mənim yazımı ver. Qəzetlərin sayı azaldandan öz yazılarını qəzet səhifələrində görmək istəyənlərin sayı

çoxalıb. Aralarında tanış-bilişlər, "salam-kəlamımız" olan adamlar da var. Amma məlum məsələdir ki, hər yazını verə bilmərik. Hər istəyə uysaq, qəzet ortaya normal vəziyyətdə çıxma bilməz. İlahını versək də, israr edənlər, inciyənlər olur. Bir dəfə Zəlimxan Yaqubun şeirlərini verdik, ondan sonra qovluq-qovluq zəif şeirlər göndərdilər ki, dərc edək. Axı hamı Zəlimxan deyil. Sonra da deyirlər ki, Akif Aşırılı çox çətin adamdır.

- Uzun müddət maliyyə və digər məsələlərlə bağlı Əli Həsənovla, Vüqar Səferli ilə gərgin mübarizə şəraitində olmusunuz. Onların gedişi ilə vəziyyət düzəldi?

- Biz "Şərq" qəzeti üçün yox, ümumi medianın vəziyyəti üçün mübarizə aparırıq. İndi qəzetlərin vəziyyətini görürsünüz? Bu gün yaranmış bütün problemlərin əsası o dövrdə qoyuldu. Qəzetlərin oxunma imkanları süni şəkildə azaldıldı. 10 il əvvəl süni şəkildə qəzetçiliyə, media orqanlarına

qəzetlər də qalırdı boğula-boğula. Hamı bilirdi ki, yaxşı maliyyə alan o qəzetlərin adı var, ortaya qoyduqları iş yoxdur. Yaradıcılıq imkanlarını məhdudlaşdırdılar, yazmağa imkan vermədilər, jurnalistikanın belini qırdılar. İndi biz yerli xəbər mənbələrinə inam yaratmağa çalışırıq. Axı 15-20 il öncə bizə inanırdılar. Bizə olan inamın itməyinə mən böyük faciə kimi baxıram. Jurnalistikanın gələcəyinə inamı qırdılar. Jurnalistika müxtəlifliklər üzərində qurulan yaradıcılıq sistemidir. Orada tənqid, təhlil, araşdırma yoxdursa, detallara toxunulmursa, sən sosial şəbəkə üzərindən öz fikirlərini paylaşan hər hansı bir vətən-

yazı dilinin qorunması, analitik məqalələrin işlənilib dərc edilməsi, materialların arxiv olaraq saxlanması baxımından əvəzi yoxdur. 90-cı illərdə yetişən nəsil bu gün jurnalistikamızın ağsaqqalları sayılır. Nə üçün? Çünki redaksiya mühiti var idi. Jurnalistlər müzakirələr aparırdılar. Ola bilər gənc jurnalist universitetdən nəzəri baxımdan hazırlıqlı gəlsin. Amma onun yetişməsi üçün redaksiya mühiti vacibdir. Redaktor bir yazını bir neçə dəfə qaytardıqca, boşluqları göstərdikcə, diqqət edilməli məqamlara toxunduqca, polemikalar şəraitində jurnalist yetişir. Yazma-yaza kamilləşir.

- Düşünürsünüz ki, saytlarda, agentliklərdə bu mümkün deyil? Onların da redaksiya mühiti var.

- Var, amma bu çox azdır. Yüzlərlə, minlərlə sayt var ki, onlardan yalnız 0,5 faizinin redaksiyası var, əməkdaşlarının sayı 10 nəfərə çatır. Qalanları bir texniki işçi, bir admin-dən ibarətdir, oradan-buradan xəbər köçürüb səhifələri doldururlar. Yalnız müəyyən maraqlar xətrinə mövcudurlar. Burada jurnalist yetişə bilməz. Qəzetlər aradan çıxdıqca yaradıcılıq mühiti də sıradan çıxacaq və biz bri-finqlərdə sərbəst sual verə bilən jurnalistləri çıraqla axtaracağıq.

- 25 il bir igidin ömrüdür. Çox yazdınız, çox söz dediniz. Daha nə planlarınız var?

- Biz çox kiçik büdcə ilə rəngli formata keçdik. Rəngli qəzet buraxmaq böyük maliyyə xərcidir. Media islahatı o zaman olacaq ki, biz medianın qorunması üçün yox, inkişaf etdirilməsi üçün çalışacağıq. İndi bizə ayrılan vəsait yalnız yaşamağımıza yetir. Qəzetlərin reklam almaq imkanı yoxdur. Az sayda köşklərdə satılır. Oxucuya çatdırılmaq üçün şərait olmalıdır. Sonra da deyirlər ki, qəzet satılsın, özünü yaşatsın. Normal məntiqlidir. Biz istəmirik dövlətin çiyində yük olaq. Düşünürəm ki, qəzetlərin nəinki sayını azaltmaq olmaz, yeni qəzetlər yaradılmalı, bazarda rəqabət mühiti gücləndirilməlidir.

- Satışa şərait yaradılmalıdır deyirsiniz. İndi hər kəs əlindəki telefonla istədiyi informasiyanı ala bilər. Sizcə, qəzetlər bu şərtlər altında satıla biləcəkmidi?

- 100 faiz alacaq. Metrolarda qəzet satışı təşkil edilsə, biznes imkanları artırılarsa, əminəm ki, bir neçə il sonra qəzetlərin dövlətdən maliyyə asılılığı qalmayacaq. Qəzetlərin oxunmama səbəbi başqadır. Yaradıcı potensialını ortaya qoysan, doğru informasiya təqdim etsən qəzet alınacaq, oxunacaq da. Bizim istəyimiz qəzetlərin qorunub saxlanması yox, inkişaf etdirilməsidir.

Söhbətləşdi:
İlham Rəsulova

zərbə vuruldu. Mən dəfələrlə çıxışlar etdim. Açıq dedim ki, siz Azərbaycan mediasını ölümə aparırsınız. Qəzetlərin, redaksiyaların sıradan çıxarılması prosesi aparıldı və bu mediaya olan etimadın itməsi ilə nəticələndi.

- Akif müəllim, gəlin bir az fikrinizə açıqlıq gətirək. Bütün media kapitanları Əli Həsənovun mediaya vurduğu zərbələrdən danışsınlar. Konkret nə edirdi ki, media "yaranırdı", məhv olurdu?

- Ədalətsiz şəkildə bölgülər, kateqoriyalar aparılırdı. Özlərinə, öz çevrələrinə aid qəzetlər daha yaxşı maddi təminat verilir. Bizim kimi

daşdan fərqin yoxdur.

- Hər zamanın öz tələbi var. Müasir texnologiyalar istər-istəməz qəzetləri sıxışdırır. Bir çoxları hesab edirlər ki, qəzetlərin dövrü keçib, ömrü tükənib. Necə düşünürsünüz, qəzeti bütün problemlərə rəğmən yaşatmaq lazımdır?

- Qəzetlərin azalması təbii şəkildə baş verməlidir. Süni şəkildə jurnalistika sisteminin dayaqlarından ən vacibinin laxladılmasına səbəbiyyət vermək olmaz. Kağız mətbuatın önənləri yaşamaqlıdır. O baxımdan yox ki, qəzet simvolik olaraq qorunsun. Çap mətbuatın jurnalistika önənlərinin,